

реформами. Однако устойчивое восстановление баланса в мировой экономике будет невозможно без исправления системных недостатков в международной финансовой архитектуре.

Литература

1. Антошкина Л.И. Мировые экономические кризисы: история, современность, проблемы, решения: монография / Л.И. Антошкина, В.А. Висящев.- Донецк; Бердянск: Норд-Пресс, 2009. – 370 с.
2. Барановський О.І. Фінансові кризи: передумови, наслідки і шляхи запобігання: моног. / О.І. Барановський.- К.: КНТЕУ, 2009. – 754 с.
3. Бураковський І.В. Глобальна фінансова криза: уроки для світу та України / І.В. Бураковський, О.В. Плотніков. - Х. : Фоліо, 2009. — 302 с.
4. Гальчинський А.С. Криза і цикли світового розвитку / А.С. Гальчинський.- К.: АДФУ-Україна, 2009. – 391 с.
5. Глазьев С.Ю. О перспективах преодоления глобального экономического кризиса / С.Ю. Глазьев. - М. : Фонд "Знание" им. С.И. Вавилова, 2009. - 75 с.
6. Державний сектор і функції держави у період кризи / Центр економічного розвитку / [Пасхавер О.Й., Верховодова Л.Т., Кошик О. М. та ін.]. - К.: СПД Моляр С.В., 2009. – 130 с.
7. Мировое экономическое положение и перспективы (Департамент по экон. и соц. вопросам) World Economic Situation and Prospects – 2009. - режим доступа: <http://www.un.org/russian/esa/economic/wesp2009.pdf>
8. Перспективы развития мировой экономики (Всемирный банк) Global Economic Prospects. – 2009. - Режим доступа: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/EXTDECPROSPECTS/GEPEXT/EXTGEP2009/0,,contentMDK:21959964~pagePK:64167702~piPK:64167676~theSitePK:5530498,00.html>
9. Доклад о торговле и развитии (ЮНКТАД). – 2009. - режим доступа: http://www.unctad.org/ru/docs/tdr2009overview_ru.pdf
10. Доклад о мировых инвестициях (ЮНКТАД). – 2009. - режим доступа: http://www.unctad.org/en/docs/diaeia20098_en.pdf

Рецензент докт. экон. наук, профессор Наливайченко С.П.

657.1.011.56

*Осмятченко В.О., к.е.н., докторант
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», м. Київ*

ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ФУНКЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ АВТОМАТИЗАЦІЇ

Застосування інформаційних технологій для обробки облікової інформації і впровадження автоматизованої системи управління підприємством створюють якісно нові організаційно-технічні умови функціонування бухгалтерського обліку на підприємстві. При цьому з'являються можливості розвитку бухгалтерського обліку у напрямі кращої відповідності його сучасним вимогам управління підприємством і забезпечення найбільш сприятливих умов ефективного використання інформаційних технологій для автоматизованої обробки облікової інформації.

Проблемні питання вдосконалення інформаційної функції бухгалтерського обліку в умовах автоматизації висвітлені у працях авторів Білухи М.Т., Вороніної Л.І., Кирейцева Г.Г., Кужельного М.В., Сопка В.В., Швеця В.Г. При визначенні функцій бухгалтерського обліку відомий учений-економіст В.В. Сопко виділяє інформаційну функцію як одну з важливих в умовах діяльності сучасних господарюючих суб'єктів (забезпечення користувачів даними бухгалтерського обліку, які їм потрібні для прийняття рішень) [5, с.48]. Автор Вороніна Л.І. розглядає інформаційну функцію, яка повинна забезпечити кількісну інформацію, головним чином фінансового характеру, про господарських суб'єктів в цілях використання цієї інформації для ухвалення управлінських рішень [4, с.18-20].

На думку групи авторів [1,2,3] автоматизована обробка облікової інформації найбільшою мірою зачіпає аспекти бухгалтерського обліку, що відносяться до його інформаційної функції. Тому необхідність і актуальність вдосконалення бухгалтерського обліку в нових організаційно-технічних умовах визначаються потребою відповідного розвитку і вдосконалення інформаційної функції обліку.

Це дасть можливість розвивати програмне забезпечення для сучасного бізнесу, з урахуванням теоретико-методологічних аспектів бухгалтерського обліку.

При проведенні дослідження були використані діалектичний та системний підхід, а також методи порівняння, узагальнення, групування, аналізу та синтезу.

Метою статті є удосконалення теоретико-методологічних підходів щодо розуміння інформаційної функції бухгалтерського обліку в умовах застосування інформаційних технологій.

Визначення інформаційної функції бухгалтерського обліку дає відомий учений-економіст М.В. Кужельний, як забезпечення користувачів даними бухгалтерського обліку, які їм потрібні для прийняття рішень [1, с.16-31, 124-127]. Необхідно зазначити що інформаційна функція бухгалтерського обліку вивчалась багатьма вченими, деякі з них наведені в табл. 1.

Місце і роль бухгалтерського обліку в системі управління визначаються тим, що він відбиває інформацію прямого і зворотного зв'язку і хід виконання управлінських рішень. Відповідно до цього бухгалтерський облік виконує інформаційну функцію, формуючи інформацію про фактичний стан господарської діяльності підприємства, необхідну для управління, у тому числі і для здійснення покладеної на бухгалтерський облік контрольної функції, що забезпечує контроль за виконанням планів, мірою праці і споживання, збереженням власності підприємства.

Таблиця 1

№ з/п	Автор/джерело	Назва функцій	Опис функцій бухгалтерського обліку
1.	Кирейцев Г.Г. [2, с. 47-70]	інформаційна	формування поля інформаційного забезпечення, мотиваційна (проявляється у виховному ефекті)
2.	Швець В.Г. [3, с. 14-15]	інформаційна	полягає в забезпеченні інформаційна про фінансовий стан і діяльність підприємства для потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів
3.	Вороніна Л.І. [4, с. 18-20]	інформаційна	забезпечити кількісну інформацію, головним чином фінансового характеру, про господарських суб'єктів в цілях використання цієї інформації для ухвалення управлінських рішень

Інформація бухгалтерського обліку системно відбиває господарську діяльність підприємства і усіх його підрозділів, ресурси і результати їх використання, документально обґрунтована може повторно відтворюватися, має адресність відповідальності за достовірність і формується за єдиною науково обґрунтованою методологією. Тому розвиток бухгалтерського обліку як управлінської функції у напрямі підвищення його ролі в управлінні підприємством прямо пов'язано з вдосконаленням інформаційної системи обліку, виконання його інформаційної функції.

Інформаційна функція відповідної системи бухгалтерського обліку орієнтована на забезпечення своєчасного надання періодичної і річної бухгалтерської звітності підприємства, задовольняючій потребі зовнішніх органів управління, але недостатньо націлена на повсякденне поточне управління господарською діяльністю підприємство, тобто на задоволення потреб управління на самому підприємстві. В результаті цього облікова інформація недостатньо активно використовується в системі управління підприємством, осідаючи в основному в бухгалтерії і частково "виходячи в зовнішнє середовище" у вигляді звітності.

Розглядаючи інформаційну функцію існуючої системи бухгалтерського обліку з позицій вимог і потреб системи управління підприємством, можна відмітити наступні недоліки в організації вказаної функції обліку. Віддзеркалення в бухгалтерському обліку тільки вже здійснених подій зумовлює інерційність облікової інформації і ретроспективний характер що приймаються на підставі її рішень, не відповідної потреби повсякденного управління господарською діяльністю. Періодичність отримання результатної інформації в бухгалтерському обліку орієнтована в основному на порівняно тривалій звітний період (місяць, квартал, рік). Така періодичність обумовлює неоперативність облікової інформації і її непридатність для ухвалення оперативних управлінських рішень в поточному управлінні господарською діяльністю підприємства.

Вживаний в бухгалтерському обліку принцип фільтрації вхідних даних про економічні події (можливість виразити відповідну подію у вартісному вимірники) призводить до недостатньої повноті та багатоаспектності облікової інформації і не відповідає інформаційним потребам поточного управління. У існуючій системі бухгалтерського обліку фільтрація вихідної інформації здійснюється відповідно до програми складання періодичної і річної бухгалтерської звітності і не забезпечує відбору інформації залежно від рівня суб'єктів управління, внаслідок чого видавана облікова інформація не відповідає потребам системи управління підприємством.

Організація представлення інформації споживачам, традиційно застосовується в бухгалтерському обліку орієнтована на задоволення потреб зовнішніх органів управління і

бухгалтерії підприємства. Для передачі споживачам інформація бухгалтерського обліку фіксується на спеціальних паперових носіях - в облікових регістрах і формах звітності. У них в систематизованому виді відбиваються передбачені облікові і звітні показники, сформовані на певний, заздалегідь встановлений момент часу (кінець звітного або облікового періоду). При цьому в облікових регістрах і формах звітності відбивається увесь об'єм інформації за відповідними показниками конкретних регістрів і звітних форм. Для використання облікової інформації в поточному управлінні підприємством така організація представлення її споживачам незручна. По-перше, доступ інформації до споживача тільки в заздалегідь визначений момент часу погано узгоджується із залежною від конкретної ситуації необхідністю і можливістю використання цієї інформації для ухвалення рішення. По-друге, інформація видається споживачеві в повному об'ємі за відповідний період часу але оскільки не уся вона однаково важлива для ухвалення рішення, то споживач повинен сам вибирати найбільш важливу для нього на даний момент інформацію. По-третє, традиційні облікові регістри і звітні форми, що є паперовими носіями, незручні для оперативного пошуку в них потрібною споживачеві інформації.

Усунення відмічених недоліків в організації інформаційної функції існуючої системи бухгалтерського обліку сприятиме перетворенню обліку з пасивного реєстратора виконаних господарських операцій в активний і ефективний інструмент управління, послужить основою для зміцнення контрольної функції бухгалтерського обліку, підвищення його ролі в економічному контролі над правильністю і доцільністю витрачання засобів, ефективністю використання ресурсів. Вказаний розвиток і вдосконалення інформаційної функції бухгалтерського обліку особливо потрібний і важливий на сучасному етапі господарювання, коли зростають вимоги до якості управління і підвищується його складність. Обумовлені впливом автоматизованої обробки облікової інформації можливості розвитку і вдосконалення бухгалтерського обліку, пов'язані з виконанням його інформаційної функції, дозволяють позбавитися від недоліків, властивих організації цієї функції нині. Отже, реалізація цих можливостей може зіграти велику роль в забезпеченні кращої відповідності бухгалтерського обліку сучасним вимогам управління підприємством.

Автоматизована обробка інформації забезпечуючи скорочення тривалості і підвищення достовірності обробки даних, дозволяє швидше отримувати точнішу інформацію бухгалтерського обліку. Проте тільки за рахунок цього не можна добитися значного поліпшення у використанні інформації бухгалтерського обліку для управління підприємством, оскільки таке поліпшення можливе лише у тому разі якщо облікова інформація і процеси її отримання і доведення до споживачів будуть краще адаптована до інформаційних потреб усіх сфер і рівнів управління підприємством. Головна складність адаптації облікової інформації до потреб управління полягає в наявності широкого круга споживачів (вищестоящі організації, фінансово-банківські і статичні органи, керівники виробничих підрозділів, економічних і технічних служб на чолі з директорами і тому подібне) з різними вимогами до складу, міри деталізації і оперативності і точності цієї інформації.

У зв'язку з цим необхідно визначити потреби кожного рівня управління підприємством і облікової інформації для ухвалення правильних управлінських рішень, розробити систему показників, що формуються бухгалтерським обліком для кожного рівня управління і що дозволяють оперативно і постійно управляти ходом господарських процесів.

Вдосконалення інформаційної функції бухгалтерського обліку пов'язане, передусім з підвищенням аналітичності і оперативності обліку, розширенням використовуваних у йому способів і форм представлення інформації споживачам. Це повинно збільшити можливості отримання, в бухгалтерському обліку інформації диференційованої по сферах і рівнях управління. Підвищення аналітичності бухгалтерського обліку припускає велику міру деталізації облікової інформації, що дасть можливість отримувати повніші відомості, необхідні для поточного регулювання господарської діяльності підприємства. Таке підвищення аналітичної функції обліку можливо за рахунок розвитку організації забалансового і аналітичного обліку в умовах автоматизованої обробки інформації (введення нових забалансових рахунків для обліку умовних прав і зобов'язань і можливих змін у складі засобів, їх джерел і результатів господарської діяльності; розширення номенклатури аналітичних рахунків; організація декількох паралельних систем аналітичних рахунків у кожного синтетичного рахунку (субрахунку) і багатоступінчастій ієрархії аналітичних рахунків; застосування подвійного запису не лише для синтетичних, але і аналітичних рахунків і т.д.). Проте це ще не вирішує проблеми отримання в обліку необхідної і достатньої інформації для ухвалення управлінських рішень на всіх рівнях системи управління. Необхідно також переглянути принципи фільтрації (відбору) інформації на вході і виході інформаційної системи бухгалтерського обліку,

зробити їх адаптивними до вимог управління. По суті йдеться про зміну складу інформації, відбиваної в системі бухгалтерського обліку, і про забезпечення відбору формованої облікової інформації відповідно до конкретних вимог різних рівнів і суб'єктів управління. А для цього потрібні певні зміни в методології і організації бухгалтерського обліку. Так, наприклад, важливе значення має можливість концентрувати видавану споживачам інформацію про наявність і використання ресурсів і результати господарювання після відхилення від встановлених норм, нормативів і планових завдань. Це дозволить поліпшити контроль підрозділів функціонального управління і лінійних керівників за господарською діяльністю підприємства, а також забезпечити ефективніше використання інформації бухгалтерського обліку в управлінні. В умовах автоматизованої обробки інформації можна виявляти і відбивати відхилення в системі рахунків бухгалтерського обліку, але це вимагає відповідних змін в плані рахунків і методології поточного обліку господарських операцій. Разом з цим для виявлення відхилень велике значення мають впровадження нормативного методу обліку витрат на виробництво з локалізацією витрат по центрах відповідальності.

Підвищення оперативності бухгалтерського обліку повинне розглядатися як одна з головних умов поліпшення використання облікової інформації в управлінні. Автоматизована обробка інформації створює сприятливі можливості для підвищення оперативності обліку. Так, скорочення тривалості обробки даних дозволить зменшити час затримки отримання інформації споживачам після закінчення звітного періоду. Це підвищує міру своєчасності облікової інформації але недостатньо для досягнення тієї оперативності бухгалтерського обліку, яка могла б задовольнити потреби поточного управління. В умовах автоматизованої обробки інформації за рахунок підвищення точності та безперервності обробки, скорочення її тривалості можна перебудувати обліковий процес з тим, щоб змінити періодичність отримання споживачами інформації, що формується бухгалтерським обліком. Організація облікового процесу може бути орієнтована на отримання облікової інформації не лише з розрахунку на звітний і обліковий періоди, але і на будь-яку дату в межах вказаних періодів. Для цього потрібно буде розробити методологію визначення відповідних облікових показників при їх оперативному отриманні. На підвищення оперативності бухгалтерського обліку не завжди звертають належну увагу, хоча саме з нею, пов'язані найбільші труднощі при вирішенні вказаного питання. Розширення використовуваних в бухгалтерському обліку способів і форм представлення інформації споживачам дає можливість поліпшити доступність і розуміння облікової інформації працівниками управління. Це має дуже важливе значення, оскільки мета бухгалтерського обліку полягає не лише в отриманні облікової інформації, але і в передачі її конкретним споживачам таким чином, щоб вони правильно сприйняли і зрозуміли її потенційну корисність.

Для зручності використання облікової інформації в оперативному управлінні в умовах автоматизованої обробки можна зберігати сформовану бухгалтерським обліком інформацію в пам'яті комп'ютера і при необхідності оперативно видавати її споживачам по їх запитам. При цьому споживачеві передаватиметься не весь об'єм відповідною обліковою інформації, а конкретна частина (фрагмент) цієї інформації, по запитанню. Наявність термінальних пристроїв (дисплеїв) дає можливість виводити інформацію на екран і оперативно вести пошук інформації, що вимагається, в процесі її використання.

Застосування нових способів і форм представлення облікової інформації буде корисним і в поточній роботі бухгалтерії підприємства. Замість громіздких облікових реєстрів, що містять частенько надлишкову для виконання кожної конкретної роботи інформацію, можна буде використовувати особливі бухгалтерські документи-довідки, що отримуються по запитам і включають тільки інформацію, яка дійсно потрібна бухгалтерові для цієї роботи. Представлення інформації бухгалтерського обліку у формі відеограм може виявитися зручним у випадках одноразового її використання, наприклад для перевірки, або попереднього аналізу облікових даних бухгалтером.

До інформації бухгалтерського обліку пред'являються спеціальні вимоги відносно її юридичної обґрунтованості і збереження. При використанні нових способів і форм представлення інформації споживачам дотримання цих вимог не може бути забезпечене традиційно вживаними в бухгалтерському обліку способами і засобами. Виникає необхідність розробки способів і засобів за допомогою яких можна забезпечити виконання вимог юридичної обґрунтованості і збереження інформації бухгалтерського обліку при нових способах і формах представлення її споживачам. Вирішення цього питання повинне отримати віддзеркалення у формі бухгалтерського обліку.

Література

1. Кужельний Н.В. Бухгалтерский учет и его контрольные функции / Н.В. Кужельний. - М.: Финансы и статистика, 1985. – 143с.

2. Кирейцев Г.Г. Функции учета в механизме управления сельскохозяйственным производством / Г.Г. Кирейцев. – Киев: Издательство УСХА, 1992. – 240с.
3. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку : підруч. - 3-те видання, перероблене і доповнене] / В.Г. Швець. - К.: Знання, 2008. – 535с.
4. Воронина Л.И. Теория бухгалтерского учета: учеб. пособ. / Л.И. Воронина. – Москва: Издательство ЭСКОМО, 2007. - 416 с.
5. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: основи теорії та концептуальні засади побудови : навчально-метод. посіб.]/ В.В. Сопко, О.В. Сопко// - К.: Знання, 2002. – 231 с.

Рецензент докт. екон, наук, професор С.В. Свирко

339.727.22

*Фролова Т.О., к.е.н., доцент, Ворочек В.Г., аспірант,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», м. Київ*

ІНВЕСТИЦІЇ В СУЧАСНІЙ РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Для сучасної світової економіки з її процесами глобалізації характерна значна концентрація капіталів, кількісне і якісне зростання транснаціональних корпорацій та фінансових груп, розмитість економічних кордонів країн та прискорене формування єдиного загальносвітового ринку. У контексті цих явищ проблемою глобалізації є переміщення капіталу транснаціональними корпораціями у формі інвестицій у різні країни та його наслідки на економіку цих країн. Міжнародні (іноземні) інвестиції – широке і ємне поняття, що охоплює процес руху і поєднання матеріальних і фінансових ресурсів з метою зростання та розвитку економіки.

Існує багато тлумачень терміну “інвестиції”. Так, наприклад Дж. Кейнс визначає інвестиції як заощадження. Розглядаючи проблему інвестицій, У. Шарп відзначає, що інвестиції – це “відмовлення від визначеної цінності в даний момент за (можливо, невизначену) цінність у майбутньому”. Дж. Гітман і М. Джонк визначають інвестиції як “спосіб вкладання капіталу, що повинен забезпечити збереження чи зростання вартості капіталу і (або) принести позитивну величину доходу” [1, с.448].

Бланк І.О. визначає інвестиції як “вкладення капіталу у всіх його формах в різні об’єкти (інструменти) його господарської діяльності з метою одержання прибутку, а також досягнення іншого економічного чи позаекономічного ефекту, здійснення якого базується на ринкових принципах і пов’язано з факторами часу, ризику і ліквідності” [2, с.17].

К. Дікенсон термін саме “міжнародні інвестиції” використовує “для позначення інвестицій у цінні папери, що котируються на внутрішньому фондовому ринку однієї країни інвесторами, які знаходяться в іншій країні”. При цьому він відзначає, що “торгівля іноземними цінними паперами може відбуватися або в одній країні між двома учасниками, або в міжнародному масштабі між місцевим учасником і іноземним учасником” [1, с.448].

Лук’яненко Д.Г., Губський Б.В., Мозговий О.М. вважають, що у широкому розумінні міжнародними є ті інвестиції, реалізація котрих передбачає взаємодію учасників, які належать до різних держав (резидентів і нерезидентів стосовно конкретної країни) [3, с.14].

Таким чином, під міжнародними інвестиціями переважно розуміють вкладення вільних у даний момент фінансових ресурсів, що залишилися після задоволення необхідних потреб учасників інвестиційного процесу, в іноземні цінні папери чи інші майнові цінності з метою одержання доходу в майбутньому [4, с.9].

У Законі України “Про режим іноземного інвестування” іноземні інвестиції визначаються як цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об’єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку чи досягнення соціального ефекту [5].

Іноземні інвестиції грають велику роль в економічному розвитку будь-якої держави незалежно від рівня її економічного розвитку - чи то промислово розвинена, чи найменш розвинена країна. Іноземні інвестиції сприяють економічному зростанню економіки, в яку вони вкладаються, на підставі ефективного використання національних ресурсів. Можна виділити два канали ефективності:

вихід зарубіжних фірм на національний ринок веде до заміщення або витіснення менш ефективних національних компаній, що призводить до перерозподілу внутрішніх ресурсів між рентабельними компаніями та сприяє зростанню середнього рівня продуктивності праці і середніх доходів на душу населення в приймаючій країні;